

## Alte Drucke

### Wtspraeck des waeren Religions/ ende verklaering der Ceremonien: ...

Joris, David

[Rostock], [ca. 1550]

Dat XI. Cap.

---

#### Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle ([studienzentrum@francke-halle.de](mailto:studienzentrum@francke-halle.de))

#### Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle ([studienzentrum@francke-halle.de](mailto:studienzentrum@francke-halle.de))

**urn:nbn:de:gbv:ha33-1-148554**

bljntheit geweest off wterlijcker dat vaege ic  
v: geefft my/ eer gy vorder hoort off leeft/ ant-  
woort. Was dan wterlijck daer sulcke teikenē  
an bewesen sijn/ salt dan oick noch anden wter-  
lijcken geschieden/ ende niet veele meer jinner-  
lijck/ aldaer die GELKE om ende toe gefoes-  
men is? Zae gewisse salt off macht niet anders  
geschieden/ want die innerlijcke francfheit oes  
der bljntheit sal ende moet met geestelijke olie  
(de doerden wterlijcken wt gesproocken wort)  
mit dat Ewige Leuen ende Licht der Waer-  
heit geholpen werden. Alsoe heefft die GEL-  
KE dit wterlijcke voert innerlijcke laeten gaen  
van alle dingen in allen manieren een rechtsch-  
pen vdrbeelt gegeuen/ den rechten sin daer dor-  
wt te spreken of in an te wyfen tot sinder heer-  
licheit/ ende anders niet.

## Dat XL. Cap.

**W**Egeert dan yemant/ van den die jnt  
gelooff staet/ Christelijck te leuen/ de  
stae nae de lyeffde Christi jnder ewic  
heit/ ende wandele in die Gerechtig-  
heit op den Wech des Vreedes. Hy voede sich  
daegelicks by dat Broet des Leeuens en Lich-  
tes: niet by dat ghene dat sonder fracht sijnde  
niet en spijst / neen: laet v daer an niet benoe-  
gen/ noch in yeer dat sichtbaerlijck sy/ want dat  
vergancelijck is. Doet onvergancelicheit an  
dons

Die mensch  
en leeft niet al-  
leen byden bro-  
de/ mer in alle  
Woort. Des  
Marth.

**Psalm.**

**Olie.**

**Priesters  
schap.**

donsterffelijckheit der zielen: de gelegen is in de  
Gherechticheit ende Cracht Gods vanden hez  
mel. Wilt die saluinge des Geestes op v hoof  
niet gemissen/den Olie der Barmherticheit en  
Vroelicheit in alle uwe leeden/als int aensicht/  
ontfangen onder Kōnincklijcke Priesterschap  
Christi kōmen. Laet v den suueren Rock/dat  
Heylflect/ andoen/ licht ende volheit des hez  
ligen Verstandes der kennissen Christi en Goz  
des op v herte setten / ende draecht des anders  
lasten. Biddet voerden anderen in een gheloes  
nich gōtwillich vōm herte ende staet in de ver  
eniginge Christi/ onder die bescherminge des  
Alderkhochsten. Laet dat v Man / Hooft en  
Here inder Waerheit sijn/ niet een Mensche/  
Vrouwe noch Man. Ghy sijt duy: ghekoft/  
werdet niet der menschen knecht / ghebonden  
van herten met vleisch en bloet / sonder alleen  
anden Geest des Leuens ende Ewigen Wārs  
heits Christi: of gy sult met wijff ende kint ver  
loren ghaen. Seet toe/ ick segget v / laet v van  
hem hermaecken / vleisch van synen vleische en  
been van synen benen/soe moechdy hem te rech  
te sijn Manninne/ Kōninginge oder huyscier  
te/ Rustplaets/ Stoel/ Stadt/ Tempel/ Berch  
ende heiligen Hemmel off waerachtige Woer  
ninge sijn/ die macht ouer al in hem ende doet  
hem totten leuen ontfangen/ enen soe heerlijck  
ende machrich hy selue is. Mer is die Man/  
Heer off Hooft/ daer gy v onder begeeft oes  
der

der mede verenicht een mensch/vleisch vleische  
lijck/ soe kan hy v niet wyder beschermen / hel  
pen noch redden dan hy menschelijck oder van  
macht en cracht is/ neen / verder moechdy van  
hem niet genieten. Siettet in: want het is wā  
achtich. Nu en mach niemant mer die gehoor  
saemheit en dienstbaerheit des menschen Chri  
stum vereeren/dienen oder vorderen/neen. Sō  
sy hem/seg ick/ soecken van herten toe belien  
ende te beuallen (dat die **H E R E** allene in  
der besittinge gebiedelijcken toekompt) siet soe  
kans niet gesijn. Dese die alsoe een wijff of een  
man tot een Hoofft ende Heere van herten ne  
men/ verbinden sich mit die doot/ ende holden  
bestant mer de helle: dienen den Duvel int son  
delijcke vleisch/ niet Godt/ dat ist slot/ sonder  
sijn hem tegen: want hy Fomen is die te breec  
ken/ ende sijn Rijke te niere te doen. Dan wil  
dy des **H E R E N** doot tot uwen profyte ge  
dencken/soe eet van sijn vleisch ende drinckt sijn  
bloet sonder welcken gy geen leuen in v moecht  
hebben. Ende dat leuen ist licht der menschen/  
een licht der gedachten des herten. Welck alle  
gesichte ende kentnisse toebrenge sō waert ont  
fangen wort/ jae wel te gevoelen en onderuijt  
den gheuen sal/ wat cruus / pijn / lyden ende  
doot hy om dy (tot sijn eigendom te besitten) V  
mensch gehadt heeft. Dit/ dat gij weet/ wert  
niet int wterlijcke vleisch / noch doert bloet des  
zoons des mēschē/sonder in sijn Woort/Geest  
ende

Nachtmaal

ende Leuen der Waerheit verfreghen: Vreem  
ter herten.

**Bicht oder  
belydinge** Querst hier toe komptmen niet rechr/ off  
men hebbe eerst te voren kentnisse van sich sel  
uen/ rouw ende leetwesen ouer onse schult/ son  
de ende misdaet/ die wy tegen den **H E E R E**

**Jacobi.  
Esdre.  
Psalm.**

**Doop.**

**Verminge**

ende die broederlijke liefde doen: Swelck men  
oick niet en derff schaemen te belyden off wt te  
spreeken tot ons selfs verachtinge ende onder  
druckinghe jnt olde sondelijke weesen: dat wy  
met ganzer herten haeten ende tegen sijn moe  
ten/ die anders met Christo verenigen oeder in  
lyuen willen: het is die waerheit. Seet in sulc  
ken herte/ geest/ sin/ wille ende moet staende/  
gaet den Doop eerst te rechte in kracht dat hers  
te an/ naemelijk/ jnden doot oder steruen ende  
lyden Christi: welck die **H E E R E** mit banghe  
heit voleint/ den synen oick toe ghesecht heeft  
daer mede te sullen gedoopt werden: die met  
cracht en heerlijkheit aangedan op synen stole sit  
ten en ordelen sullen naeder schifstuyzen. Van  
hy is voer ons/ in ende dor onsen doot gedoot  
wy met hem ghelijck in synen doot met kracht  
naeden Geest in geplant. Querst dat verstant  
seg ick/ heeft al man niet/ swyge der daet inder  
Waerheit. Want daer dan die verzegelinghe oe  
der vasticheit (dwelck men ontaemelijk een ver  
minge der kinderen noemt) in geschiet/ die op  
legginge des Geestes handen/ Godes krach  
ten ende werckingen volcoemelijk nauolgen/  
moes

moegen oick aldaer niet webluyen: soe waerachtich als die **HEERE** leeft salt geseen werden. Querst niet in noch doer die letterlijcke Ceremonien oder sighuerlijcke wterlijcke ghebriick der vergaefelijcker dingen/ mer doer die gheesteslijcke leuende waere Crachten int gelooff en aneminge onser zielen zaelicheit/ dat Ewige hemelsche leuende goede Woort: het blijft onwederpreekelijck ewich waerachtich.

## Dat. XII. Capi.

**D**ese souden oder twee sacramenten sijn gelegen in eenen Christum/ dat Ewige Almachtige goede Woort des Vaders: den welcken men niet gheleuen noch gesijn en kan/ so lange wy van sijn vleisch niet en eten/ van synen bloede des Nieuwen Testaments en drincken/ jae soe lange wy dat niet en eten off drincken: sijn wy vreemt vanden **HEERE**/ gang doot inder zielen. Dat is nu/ soe ick ghesecht hebbe/ gheen wterlijck eten/ noch van geen wterlijck broot/ spijs/ vleisch noch bloet/ soe die mont der Waerheit selff ghesproocken heeft/ als wel in dat Nachtmael vanden **HEERE** ende sijn Apostolen holden de gheschiet is. Want dat gebiet oder secht hy niet nootlick te sijn wie dat andere berort wort. Neen/ heeft een wijt onderschiet in mijn versant: hoewel hy die reeden (Neemt ende eet)

D alsoe